

GHID DE ANALIZĂ A BUGETULUI ȘCOLII

Analiza Independentă a Bugetelor (AIB) are drept scop evaluarea efortului depus de școală în vederea oferirii serviciilor educaționale. În fond, AIB reprezintă o diagnoză succintă și presupune analizarea unui set de indicatori, ce se referă la modul de finanțare și organizare a serviciilor educaționale la nivelul școlilor din comunități.

Sub aspect metodologic, realizarea AIB se bazează pe compararea valorilor indicatorilor atestați la școala examinată cu cele înregistrate la nivel de raion și de țară. Această abordare permite evidențierea domeniilor deficitare la școlile analizate. De exemplu, dacă cheltuielile per elev la școală depășesc cu mult nivelul mediu ale acestui indicator înregistrat a nivel de raion/țară, este evident că acest parametru ar putea indica asupra utilizării exagerate a fondurilor de care dispune instituția educațională și în acest sens ar fi oportună o optimizare a modului de folosire a resurselor financiare.

AIB este un instrument ce nu are o formă și un conținut standard. AIB poate fi ajustat, fie prin reducerea indicatorilor analizați, în dependență de aspectele care reprezintă cel mai mare interes pentru elevi, părinți, profesori și administrațiile școlilor, fie prin extinderea parametrilor examinați pentru a obține o imagine mai amplă privind starea serviciilor educaționale. Totodată, AIB este un exercițiu relativ simplu ce poate fi realizat de orice persoană. De exemplu, pe portalul Ministerului Educației: <http://sime.ctice.md/> (rubrica „Fișele școlilor”) sunt plasați indicatorii ce reflectă activitatea școlilor, iar pentru realizarea AIB datele pot fi preluate de pe adresa indicată. În fond, AIB permite o înțelegere mai bună din partea publicului a modului de finanțare a sectorului educațional și asigură o percepere mai clară privind calitatea serviciilor prestate de către instituțiile de învățământ. În vederea informării comunității este indicat ca, cel puțin odată pe an, administrația școlii să realizeze AIB care să fie făcute public.

Tabel 1: Lista orientativă a indicatorilor ce pot fi examinați în cadrul analizei independente a bugetelor

INDICATORI	EXPLICAȚIE	MOD DE CALCUL, COMENTARII	PERIOADA DE REFERINȚĂ	SURSA DATELOR (la nivel de raion/țară)
Valoarea cheltuielilor efectuate (doar la nivel de școală analizată)	Indicatorul este reprezentat de volumul cheltuielilor efectuate de instituția educațională în decursul unui an calendaristic	N/A	an calendaristic	
Pondere surselor financiare obținute din surse extra-bugetare (la nivel de școală)	Un rol deosebit trebuie de atras surselor extra-bugetare provenite din sponsorizări, donații și a celor atrase din contul proiectelor. O pondere mai mare a surselor extra-bugetare permite școlii să finanțeze mai multe proiecte, pentru care nu este prevăzută finanțarea din cadrul mijloacelor bugetare.	N/A	an calendaristic	
Cheltuieli per elev	La nivel de școală, acest indicator este calculat prin raportarea volumului cheltuielilor efectuate de instituția educațională în decursul unui an calendaristic la numărul elevilor din acel an. La nivel de raion/țară, formula de calcul constă în împărțirea sumei cheltuielilor realizat de fiecare instituție educațională din raion/țară în decursul unui an calendaristic la numărul elevilor din raion/țară acel an. Cheltuielile per elev mai mari comparativ cu valorile înregistrate la nivel de raion și/sau de țară ar putea indica asupra unei utilizării ineficiente a fondurilor de care dispune școala.	Numărul elevilor din anul calendaristic t = $1/2 \cdot (\text{Numărul elevilor din anul școlar precedent}) + 1/2 \cdot (\text{Numărul elevilor din anul școlar curent})$ Exemplu: Numărul elevilor din anul calendaristic 2014 = $1/2 \cdot (\text{Numărul elevilor din anul școlar 2013/2014}) + 1/2 \cdot (\text{Numărul elevilor din anul școlar 2014/2015})$	an calendaristic	La nivel de raion – baza de date a cheltuielilor publice BOOST, Direcția Educație a Consiliului Raional; la nivel de țară - baza de date a cheltuielilor publice BOOST, publicația statistică „Educația în Republica Moldova” preluată de pe site-ul Biroului Național de Statistică
Numărul elevilor per școală	La nivel de școală, indicatorul este reprezentat numărul elevilor ce au frecventat instituția de învățământ în decursul unui an de studii. La nivel de raion/țară, indicatorul se calculează prin numărul elevilor dintr-un an de studii raportat la numărul școlilor ce au activat în același an de studii. Numărul de elevi din școală mai mic comparativ cu numărul mediu de elevi per instituție educațională atestat la nivel de	Pentru a primi o imagine integrală pe lângă numărul elevilor per școală ar trebui de luat în considerație alți 2 indicatori, ce sunt analizați doar la nivel de instituție educațională: ✓ raportul dintre numărul efectiv de elevi ce au frecventat instituția în decursul unui an de studii și	an de studii	Doar pentru numărul elevilor per școală: la nivel de raion - Direcția Educație a Consiliului Raional, publicația statistică „Educația în Republica Moldova” preluată de pe site-ul Biroului Național de Statistică; la nivel de țară - publicația statistică „Educația în Republica

	<p>raion/țară ar putea indica asupra nevalorificării integrale a spațiilor disponibile de către instituția educațională analizată. La rândul său, acest fapt reprezintă un determinant al unor cheltuieli per elevi mai mari în școala analizată comparativ cu media pe raion/țară.</p>	<p>numărul de elevi pentru care este prevăzut școală;</p> <p>✓ ponderea spațiilor neutilizate din suprafață totală a școlii.</p> <p>Dacă, concomitent, raportul dintre numărul efectiv de elevi și numărul de elevi pentru care e prevăzută școala este are un nivel scăzut (are valori mult mai mici decât 1 sau decât 100, în cazul reprezentării procentuale), ponderea spațiilor neutilizate e mare și numărul elevilor din școală este mai mic comparativ cu numărul de numărul mediu de elevi per școală la nivel de raion/țară, atunci este evidentă o utilizare neeficientă a spațiilor instituției educaționale.</p>		<p>Moldova” preluată de pe site-ul Biroului Național de Statistică</p>
Rata elev/cadru didactic	<p>La nivel de școală, indicatorul este calculat prin raportarea numărului elevilor la efectivul de cadre didactice, iar la nivel de raion numărul total al elevilor se împarte la numărul total al profesorilor. La nivel de țară datele pot fi preluate de la Biroul Național de Statistică. Dacă la nivel de școală la un profesor revin mai puțini copii comparativ cu nivelul mediu pe raion/țară, iar această diferență este considerabilă, atunci acest fapt ar putea indica asupra unor cheltuieli salariale exagerate.</p>	N/A	an de studii	<p>La nivel de raion - Direcția Educație a Consiliului Raional, publicația statistică „Educația în Republica Moldova” preluat de pe site-ul Biroului Național de Statistică;</p> <p>la nivel de țară - publicația statistică „Educația în Republica Moldova” preluat de pe site-ul Biroului Național de Statistică</p>
Dotarea cu calculatoare (Numărul calculatoarelor ce revin la elevi, numărul de calculatoare per școală)	<p>Este binevenit ca acești indicator să fie în creștere.</p>	<p>Numărul de calculatoare ce revin la 100 elevi= (Numărul de calculatoare · 100)/(Numărul de elevi)</p>	an de studii	<p>La nivel de raion - Direcția Educație a Consiliului Raional;</p> <p>la nivel de țară - publicația statistică „Educația în Republica Moldova” preluat de pe site-ul Biroului Național de Statistică</p>

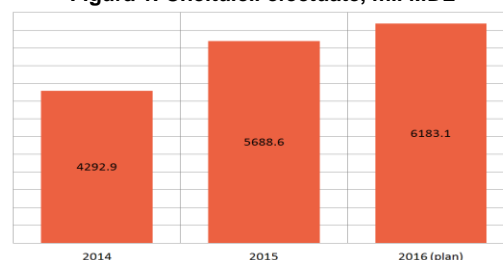
Structura cheltuielilor	La nivel de țară/raion se analizează structura aferentă cheltuielilor totale realizate de instituțiile educaționale.	N/A	an calendaristic	La nivel de raion - baza de date a cheltuielilor publice BOOST, Direcția Educație a Consiliului Raional; la nivel de țară - baza de date a cheltuielilor publice BOOST
Performanța la examenele de absolvire (de la finele ciclului gimnazial)/ bacalaureat	Performanța este reprezentată prin rata de promovare și nota medie obținute la sesiunea de examene. Indicatorii dați reflectă nivelul cunoștințelor obținute de elevi.	N/A	an de studii	Raportul privind evaluările naționale preluat de pe site-ul Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare

ANALIZA INDEPENDENTĂ A BUGETULUI: LICEUL TEORETIC „ION CREANGĂ” (or. CAHUL)

La liceul „Ion Creangă” **cheltuielile efectuate** în 2015 a fost de 5689 mii MDL și comparativ cu anul precedent s-a înregistrat o creștere: în 2014 volumul fi surselor financiare utilizate a fost de 4293 mii MDL. Pentru anul 2016 se preconizează că volumul cheltuielilor va fi de aproximativ 6,2 mln MDL (vezi Figura 1).

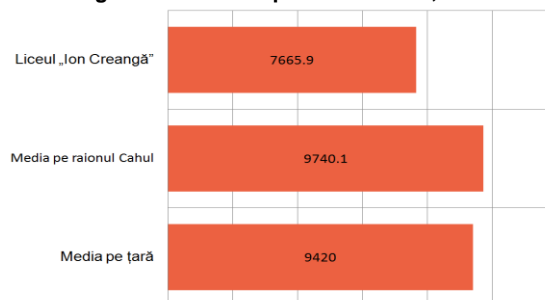
Cheltuielile per elev au fost de 7665,9 MDL în 2014 și au crescut până la 9552,6 MDL în 2015. În 2016 costurile per elev ar putea ajunge la nivelul de 10152,9 MDL. În 2014 cheltuielile per elev la liceu au fost mai mici decât finanțarea per școlar atestată în raionul Cahul, care a fost de 9740,1 MDL (vezi Figura 2). La fel, în 2014 cheltuielile per elev la liceu au fost mai mici decât valoarea medie a indicatorului atestată la nivel național, care a constituit 9420 MDL.

Figura 1. Cheltuieli efectuate, mii MDL

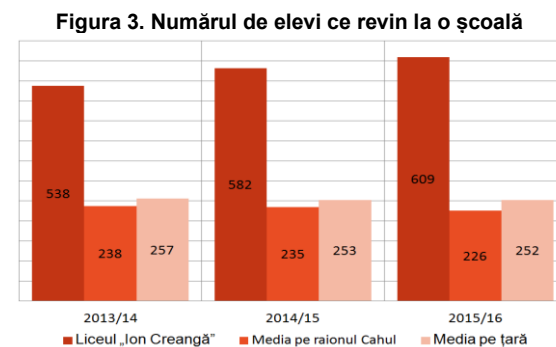
Sursa: liceul „Ion Creangă”

Figura 2. Cheltuieli per elev în 2014, MDL

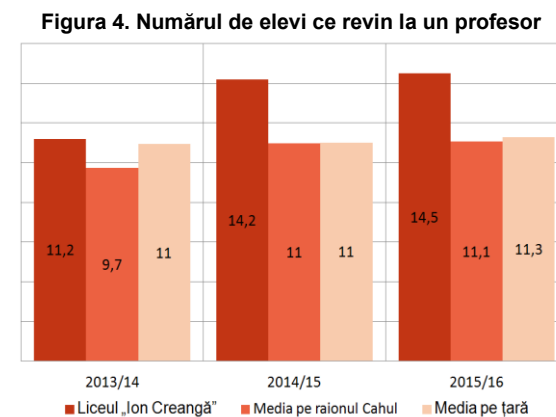
Sursa: ME, BNS, liceul „Ion Creangă”, calculele EG

Între 2013/2014 și 2015/2016 în liceul „Ion Creangă” numărul elevilor a crescut de la 538 la 609 de persoane. De asemenea, efectivul de elevi de la liceu este mai mare față de numărul mediu de elevi per școală atât la nivelul raionul Cahul, cât și la nivel național (vezi Figura 3). În 2015/2016 în mediu pe Raionul Cahul la o școală au studiat 226 de elevi. În același an școlar, la nivel de țară, numărul mediu de elevi la o școală a fost de 252 elevi.

Sursa: BNS, liceul „Ion Creangă”, calculele EG

În liceul „Ion Creangă” numărul profesorilor s-a redus de la 48 pedagogi în 2013/2014 la 42 cadre didactice în 2015/2016. Scăderea numărului de cadre didactice însoțită de creșterea efectivului de școlari a determinat evoluția ascendentă a **ratei elev - profesori** (vezi Figura 4). Între 2013/2014 și 2015/2016 raportul a crescut de la 11,2 elevi/profesor la 14,5 liceeni/pedagog. De asemenea, rata elev -

Sursa: BNS, liceul „Ion Creangă”, calculele EG

profesor la liceul „Ion Creangă” este mai mare față de valoarea medie a indicatorului atestată atât în raionul Cahul, cât și la nivel de țară. În 2015/2016 la instituțiile școlare din raionul Cahul în mediu la un profesor reveneau 11,1 elevi, iar la nivel național s-a atestat un raport de un cadru didactic la 11,3 școlari.

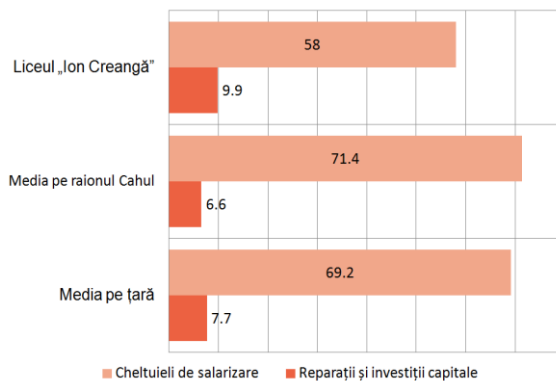
Plățile pentru salarizare reprezintă cea mai mare pondere în cheltuielile liceului. În 2015 ponderea plăților salariale la liceu a constituit 52,4% și a fost în scădere față de anul precedent când remunerarea muncii a reprezentat 58% din cheltuielile liceului. La fel, în 2014 ponderea plăților salariale în cheltuielile liceului a fost mai mică față de valoarea medie a indicatorului pentru instituțiile școlare din raionul

Cahul, precum și față de cota medie a acestui tip de cheltuieli înregistrat la nivel de țară (vezi Figura 5). În 2014 cota cheltuielilor pentru remunerarea muncii în raionul Cahul a constituit 71,4%, iar la nivel de țară această pondere a fost de 69,2%. **Ponderea cheltuielilor pentru reparații și investiții capitale** în volumul total al finanțării liceului este relativ mare. În 2015 comparativ cu 2014 cota cheltuielilor destinată reparațiilor și investițiilor capitale a crescut de la 9,9% la 24,7%. De asemenea, la liceu ponderea cheltuielilor destinată reparațiilor a fost mai mare față de valoarea medie a indicatorului pentru raionului Cahul (6,6%) și față de ponderea medie a acestui tip de cheltuieli pe întreaga republică (7,7%)

La liceul „Ion Creangă” se înregistrează o tendință de creștere a notei obținute de elevi la examenele de absolvire de la finele ciclului gimnazial. În anul de studii 2013/2014 **nota medie la examenele de absolvire** a fost 7, iar în 2015/2016 s-a obținut o notă medie de 7,6 (vezi Tabelul 1). În 2014/2015 rezultatul examenelor de absolvire a gimnaziului a fost mai mic comparativ cu nota medie de la nivel

de raion (7,27), însă mai mare decât media obținută la scară națională (7,01). Pe de altă parte, deși **rata de promovare** este înaltă, evoluția acesteia are o dinamică oscilatorie. Rata de

Figura 5. Ponderea unor cheltuieli în total cheltuielilor efectuate în 2014, %

Sursa: liceul „Ion Creangă”, calculele EG

Tabelul 1. Reușitele la examene

INDICATOR	2013/14	2014/15	2015/16
Nota medie la examenele de absolvire	7	7,1	7,6
Rata de promovare la examenele de absolvire, %	98,4	96,2	100
Nota medie la examenele de bacalaureat	6,8	6,9	6,4
Rata de promovare la examenele de bacalaureat, %	74,5	75,9	79,4

Sursa: liceul „Ion Creangă”

promovare a variat între 96,2% (în 2014/2015) și 100% (în 2015/2016). Pe de altă parte, între anii de studii 2013/2014-2015/2016 **nota medie la examenele de bacalaureat** a descrescut de la 6,8 la 6,4 (vezi Tabelul 1). Totuși rezultatele obținute în cadrul liceului la sesiunea de bacalaureat din 2014/2015 sunt mai bune decât nota medie pe raion (5,74) și pe țară (5,99). **Rata de promovare** la examenele de bacalaureat a cunoscut o majorare. În 2013/2014 rate de promovare a fost de 74,5%: din 55 de elevi ce au susținut probele 44 au primit note pozitive, iar în 2015/2016 rata a fost 79,4%: 68 de școlari au participat la sesiunea de examene și 14 au obținut note negative.